Poštnina pavšalirana.

Št. 28. V Ljubljani, dne 8. julija 1920. Leto II.

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.
Naročnina:
enoletno . . . . . K 25·—
polletno . . . . . » 13·—
Posamezna številka . . . . » 1·—

Kmet, pomagaj si sam, in svoje stališče v državi uravnavaj si sam!

Inserati:
1 mm inseratnega stolpiča stane za
male oglase . . . . . K 1·—
uradne razglase . . . . . » 1·50
reklame . . . . . » 2·—

Uredništvo in upravništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Naša stranka in „Kmetska zveza“.

Po raznih krajih trosijo gotovi ljudje s prozornim namenom vesti, da je naša stranka prosila za sprejem v „Kmetsko zvezo“.

To ni res, ker mi kot samostojni kmetje vendar ne moremo in nočemo zavreči svoje „stranke“ in postati „društvo“, podrejeno klerikalni stranki. Želimo pa, in to zahteva tudi naš program, da se **vsi** kmetje združimo v svoji stanovsko-politični organizaciji.

V „Kmetsko zvezo“ torej mi ne gremo! O tem ne more biti govora. Ako pa hočejo pristopiti pristaši „Kmetske zveze“ k naši stranki, jih bomo kot tovariše radi sprejeli; naše delo tudi ne bo prej končano, dokler ne bo zadnji kmet zapustil gospode, ki ga vklepa v suženjski jarem.

Res je, da so nekateri naši pristaši in pristaši „Kmetske zveze“ imeli med seboj zasebne pogovore glede združitve, toda dalje kot do teh pogovorov stvar ni prišla, iz česar sklepamo, da „Slovenska ljudska (t. j. klerikalna) stranka“ kmete v „Kmetski zvezi“ dobro priklepa in da skrbi za to, da ji ne bi ušli. Saj je to tudi čisto naravno! **Ako se njeni kmetje z nami združijo, potem je „Slovenska ljudska stranka“ sploh izgubljena, ker največ glasov predstavljajo v tej stranki vendar-le kmetje.**

Za nas je stvar jasna. Mi hočemo biti samostojni in ne maramo biti odvisni od prav nobene druge politične stranke. Nočemo biti niti liberalci, niti klerikalci, še manj socialisti ali pa komunisti. Mi imamo svojo „Kmetijsko stranko“, ki je naša edino prava stanovsko-politična organizacija.

Vse kmete pozivljemo, da vstopijo kot bojevniki pod prapor **Stare Pravde!**

Klerikalci proti ženski volilni pravici.

Kakor smo že poročali, so naši **klerikalci prodali krščanske bosanske kmete turškim begom še v nadaljnjo sužnost** za to, da so glasovali begi s srbskimi radikalci v prilog ženske volilne pravice za občinske volitve v Sloveniji. S tem izdajstvom, s katerim so spravili krščanske kmete v odvisnost turške gospode in velekapitala, so **klerikalci prelomili najsvetejša krščanska načela in prelomili so prav tako vse svoje obljube glede izvedbe agrarne reforme.** Oni so torej proti krščanstvu in proti razdelitvi zemlje. Če bi mi kaj takega storili, bi grmelo z vseh prižnic, češ da smo s samim luciferjem v sorodstvu.

Na nas so zelo vpili in veliko so lagali o nas, da smo proti ženski volilni pravici, a vendar nihče ni čul, da bi bili mi ženski volilni pravici načeloma kdaj nasprotni. **To vpitje in te laži so uganjali klerikalci samo zato, da zakrijejo svoje protikrščansko in protikmetsko postopanje.**

Klerikalci se sploh ne drže kakih načel, pa naj bodo ta načela že krščanska, verska, narodna ali kmetska, z eno besedo: prav nobenih. Oni so najhujši kameleoni, ki izpreminjajo svojo barvo, kadar in kolikorkrat kdo hoče, ter obračajo plašč vedno po vetru. Njim gre samo za to, da ohranijo svoji gospodi politično moč; **za krščanstvo, za gospodarstvo, za ljudstvo in za narodnost pa se brigajo še manj kot za lanski sneg.**

Sedaj se v beogradskem narodnem predstavništvu sklepa o volilnem redu za ustavotvorno skupščino, ki naj izdela državno ustavo, t. j. državni temelj, ki naj ustvari najvažnejše državne zakone. **Klerikalci so vpili, da mora biti ženska v vseh ozirih z moškimi enakopravna, torej tudi glede volitev.** Navidezno so stavili predlog, da bi ženske imele pravico voliti tudi v ustavotvorno skupščino in v vse bodoče parlamente. **Pri eni zadnjih sej pa je dr. Hohnjec v imenu in po naročilu klerikalne gospode nastopil proti ženski volilni pravici za konstituanto in je ob splošnem posmehovanju vse zbornice umaknil svoj pismeno vloženi predlog za žensko volilno pravico in s tem glasoval proti tej pravici. Ženske tedaj v ustavotvorno skupščino in v parlament ne bodo volile, ker je bila zaradi omenjenega postopanja ženska volilna pravica soglasno odklonjena in pokopana!**

Klerikalci so za občinske volitve hoteli **ženskam nametati peska v oči** in so jim izposlovali volilno pravico. **Sedaj pa, ko gre za volilno pravico v važnejših in odločilnejših zadevah, pa so glasovali proti njej.** Sedaj jim pa še kaj verjemite!

Radovedni smo, kako se bodo zagovarjali in prali ti kameleoni!

Kmet in komunizem.

VII. Kaj naj stori naš kmet?

Marsikomu se bo gotovo čudno zdelo, kako je to mogoče, da tako neznatna množina ruskih boljševiških komunistov more obvladovati in strahovati ogromno rusko državo.

Vzrokov je mnogo, med njimi zlasti splošna zmedenost in splošni nered. Da so zamogli boljševiki ruskega kmeta zasužnjiti in ga tako privesti na rob propada, tega sta kriva pred vsem dva vzroka, in sicer: pomanjkanje izobrazbe pri kmetskem ljudstvu in pomanjkanje zmisla za skupnost, t. j. pomanjkanje organizacije kmetskega ljudstva.

Zato kličemo našemu kmetu: Ako nočeš propasti in postati žrtev ali kapitalistov ali komunistov, se zavedaj, **da si kmet**, da imaš s svojimi kmeti-sotrpini enake težnje in enake potrebe ter da te tarejo enake skrbi in neprilike, kakor njega, in da je edina pot do tvoje boljše bodočnosti **v trdni politični in gospodarski organizaciji.**

Ta organizacija pa mora biti **čisto stanovska in samostojna** in ne sme biti noben privesek kakih že obstoječih strank in organizacij. Zato ne more biti, dragi sotrpin, tvoj prostor v raznih „Zvezah“, ki imajo edinole ta namen, da cepijo tvojo moč, da te posamezne meščanske ali delavske stranke ulovijo na nastavljene limanice, računajoč na tvojo nevednost in nezavednost. In ako te bodo ujele, da boš zanje oddal svoj glas, vedi, da si storil največje izdajstvo, ker si izdal s tem koristi svojega lastnega stanu. Ko boš njim pomagal s svojimi glasovi, da dosežejo politično in gospodarsko moč, se ti bodo zahvalile z bičem, kakor ruski boljševiki svojemu „kmetu-sobratu“.

Zato spreglej, dragi tovariš kmet, še ob pravem času in ne bodi izdajalec svojega lastnega stanu v svojo lastno škodo! Okleni se čvrsto svoje lastne politične organizacije, svoje **„Samostojne kmetijske stranke“**, katere vzvišeni namen je, pomagati kmetu do tistih pravic, ki mu gredo po vseh božjih in človeških postavah.

Po vsej naši državi se dviga kmet za svoje pravice, povsod se kmet bori za svojo samostojnost in neodvisnost, glej tedaj tudi ti, slovenski kmet, da ne boš zadnji v tej borbi, temveč, da boš stal v prvi vrsti zavednih borilcev!

Pomni časov, ko se je tvoj davni prednik boril skupno s svojimi hrvatskimi brati pri Podsusedu in pri Sv. Petru za svoje človeške pravice! Vedi, da bi bil izvojeval že takrat svojo „Staro Pravdo“, ako bi bil bolje organiziran!

Pomni kmetskega mučenika Matijo Gubca, bodi zaveden in ne bodi izdajalec nad samim seboj!

Krepka kmetska organizacija pa bo predstavljala tako moč, da se nihče, tudi če bo oborožen, ne bo upal nad kmeta!

Agrikola.

Prijatelji kmeta.

Malokatera stvar je danes tako važna kot agrarna reforma. Njen pomen za kmeta, za narod in za državo je tolik, da ga navaden človek komaj more doumeti. Vendar pa je vsakdo uverjen o potrebi izvedbe agrarne reforme in želi, da bi se zemlja kmalu po pravici razdelila. Vkljub temu ima agrarna reforma veliko sovražnikov.

Glavni sovražniki agrarne reforme so **klerikalna gospoda pri „Slovenski ljudski stranki“** na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem, kakor tudi v Prekmurju (znani Josip Klekl).

Prav tako je **radikalcem** kaj malo mar, kako se pri nas agrarna reforma izvede.

Poleg teh glavnih nasprotnikov agrarne reforme je pa tudi nekaj **advokatov**, ki kot taki za plačilo najzagrizenejšim Nemcem sestavljajo razne vloge, naperjene proti agrarni reformi. Med temi se zlasti odlikuje ljubljanski klerikalni advokat dr. **Benkovič.**

Menimo, da bi nihče ne smel takih naročil prevzemati in delati na ta način proti koristim lastnega naroda, četudi je za to plačan!

Agitirajte vsestransko za našega „Ekonoma“!

Pomanjkanje delovnih moči.

Delo je pridelovalna sila na kmetih. Nič ni hujšega za gospodarja, kakor pomanjkanje delovnih moči. Brez dela ne more kmetija gospodarju prinašati nobenih dohodkov. Med nami kmeti živi star pregovor o kmetiji, ki se glasi: „Obdelaj ti zemljo, sicer bo zemlja tebe!“ Če le kateri, je ta pregovor resničen, kajti gospodarstvo brez zadostnih delovnih moči mora nazadovati in v kratkem propasti. To resnico morajo največkrat in v najobilnejši meri okušati posebno mladi gospodarji v bližini mest ali industrijskih krajev, kjer je največja težava z delavci. Pomanjkanje delavcev pa je posebno takrat občutno, kadar je treba gotova poljska dela izvršiti v določenem času in ob lepem vremenu ter jih brez škode, ki bi sicer nastala, ni mogoče odlašati. Pa tudi vsled slabo urejenih političnogospodarskih razmer in vsled občutne draginje delovnih moči je položaj za nas kmete vedno slabši. Posebno pa se občuti pomanjkanje delavstva na kmetih dandanes, ko nam je vojna vzela in odtujila toliko delovnih moči. Padli so na bojnem polju naši najboljši delavci; mlade ljudi, bivše kmetske delavce — bivše vojake s palico v roki brez noge, ali brez roke, ali s pohabljenimi udi vidimo žalostno okoli tavati. Mnogi so se po dolgih letih vojaškega službovanja odvadili trdemu kmetskemu delu, si poiskali boljših in lažjih zaslužkov, mnogi drugi zopet so pomnožili vrste tovarniškega delavskega proletariata. K zadnjemu je v veliki meri pripomoglo boljše socialno stanje industrijskega delavstva — plod njihovega stanovsko organiziranega boja, ki ga je doseglo delavstvo tekom zadnjih dvajsetih let. Zmanjševanje delovnega časa, vedno izboljšavanje plač, starostna preskrba, sploh stremljenje za ugodnejšim življenjem kot ga jim nudi kmetijski obrat, so tisti činitelji, ki provzročajo beg delavstva z dežele v mesta. Da je ta pojav za kmetskega posestnika, ki je neobhodno navezan na tuje delovne moči, naravnost uničevalen, temu mora pritrditi vsak razsoden človek. Veliko se je v tem oziru že pisalo; pisalo se je, kako temu odpomoči, a ugotoviti moramo, da ukrenilo se ni prav ničesar, kar bi bilo v resnici na korist kmetu in njegovemu delavcu.

Kmetski stan je državo vzdržujoči stan. To velja še posebno pri nas, kjer ima država v kmetu in kmetovih pridelkih glavni vir dohodkov za kritje svojih potrebščin. Ali namesto, da bi naši modri državniki uredili razmeram primerno poselsko vprašanje, uredili socialno stanje kmetskih delavcev tako, da bi bilo v korist kmetu, v prvi vrsti pa kmetskemu delavcu, da bi se tako število kmetskih delavcev pomnožilo, kar bi dalo možnost za boljše obdelovanje zemlje, za večji pridelek življenskih potrebščin, se je na vse to popolnoma pozabilo. Pozabilo se je na vse to, kar bi moralo biti v splošno korist države, v korist celokupnemu prebivalstvu. Še več! Država je naravnost podpirala z raznimi neumestnimi odredbami beg delavstva s kmetov, kar je provzročilo kmetijstvu in s tem državi sami ogromno škodo. Na eni strani kmet brez zadostnih delavcev, slabše pridelovanje živeža, novo zadolževanje, na drugi strani pa osemurni delavnik, pomanjkanje živeža, vedni štrajki, brezdelje, brezposelne podpore, prazne državne blagajne. Vse to tira kmetski stan in s tem državo samo na rob propada. Po krivdi dosedanjih nezmožnih politikov, ki so se vsilili kmetu iz vrst izobražencev, postajajo za kmeta in s tem za kmetijskega delavca razmere od dne do dne slabše. Posebno občutimo to mladi posestniki, ki smo bili ves čas svetovne vojne na bojnem polju in smo v teh razmerah prevzeli zadolžena posestva s slabo obdelanim poljem, z razdrapanimi poslopji, s samo mlado živino, ki še dolgo ne bo dala nobenih pravih dohodkov, z razbitimi vozovi, z različnim pomanjkljivim orodjem in s prav takimi stroji i. dr. Vrhu tega pa nam naklada davčna oblast davek na davek, da so razmere naravnost neznosne. Če bo šlo tako še nekaj časa dalje, bodo mnogi mladi posestniki, ki nimajo lastnih delovnih moči, naravnost prisiljeni opustiti obdelovanje zemlje in pomnožiti vrste tovarniških delavcev, to je iti s trebuhom za lažje prisluženim kruhom, kajti male, razkosane in razmetane parcele, t. j. posestva, kakršna se pri nas v veliki večini nahajajo, bi jim v teh razmerah vkljub 16- do 18urnemu težkemu delu in vkljub znoju ne donašale takega življenja, kot bi ga primeroma lažje dosegli v industrijskih obratih pri primeroma lažjem osemurnem delu.

Nezmožnost naših politikov je dovedla nas kmete po žalostnih izkušnjah in tisočerih prevarah do spoznanja, da je samo v samopomoči naša rešitev, ker edino kmetovalec bo zmožen, da uredi razdrapane razmere tako, da bo omogočen njemu kakor njegovemu delavcu obstanek, t. j. človeka vredno življenje in pošten zaslužek na domači grudi. Tudi bo edino kmetovalec zmožen urediti razmere tako, da bodo v korist države same kakor celokupnega prebivalstva. Inteligenca se je izkazala za popolnoma nezmožno. Zato vsi pošteni kmetje in kmetski delavci na plan! Vsi pod prapor bodoče največje jugoslovanske „Samostojne kmetijske stranke“!

Marinko.

Strankine vesti.

Na delo!

Izporočite tajništvu SKS. v Ljubljani:

1.) Kakšno **društvo** že imate od prej, odnosno kakšno društvo ste sedaj ustanovili (izobraževalno, pevsko, gospodarsko itd.) in kako to društvo deluje?

2.) Katere **zadruge** ali **podobne ustanove** so v rokah naših pristašev in s kakim uspehom poslujejo?

3.) Katere **hranilnice** in **posojilnice** so v rokah naših pristašev, koliko imajo vlog in kakšen je rezervni zaklad?

Somišljeniki, kjer omenjenih ustanov še nimate, se zavedajte, da ste še zelo nazadnjaški in da ste še vedno od vsakovrstne gospode odvisni ter pomnite, da dotlej še niste neodvisni, še manj pa res samostojni, dokler takih ustanov nimate v lastnih, kmetskih rokah.

Dokler nismo v vseh ozirih samostojni, smo še vedno hlapci drugih.

Vemo, da je delo, zlasti v začetku, težko, toda ne strašite se dela, podesetorite svoje moči do končne zmage.

Naša tajništva vam bodo dala v vsakem slučaju primerne nasvete.

Danes gospodarijo drugi z milijardami in milijardami našega premoženja. Zakaj ne bi pri gospodarstvu s tolikimi vsotami odločali mi kmetje sami?

Amerikanci so se leta 1775. uprli tedanjim njihovim gospodarjem Angležem (Veliki Britaniji), ker so jim ti nalagali samo neznaten davek na čaj. A tega Amerikanci niso storili zaradi res malenkostnega davka, ampak zato, ker Angliji niso hoteli pripoznati pravice za nalaganje davkov in ker **so hoteli v svojih zadevah sami odločevati in sami gospodariti.** Ta upor in iz njega nastala vojna sta Amerikancem prinesla leta 1782. popolno samostojnost, ki je omogočila tak gospodarski razvoj in tako blagostanje, da Združene ameriške države lahko ves svet zavida zanje.

Na delo torej!

Razširjajte istočasno tudi naš list!

Občni zbori podružnic „Kmetijske družbe“.

Opozarjamo na to, da se smejo občni zbori podružnic „Kmetijske družbe“ vršiti seveda le tedaj, **če so bili vsaj 14 dni prej v „Kmetovalcu“ objavljeni.** Te objave bo „Kmetovalec“ prinašal **kumulativno,** t. j. vse občne zbore podružnic, ki bodo isti dan in z istim sporedom skupno pod eno naslovno vrsto.

Pazite torej, kdaj bo objavljen v „Kmetovalcu“ občni zbor vsake posamezne podružnice! Na te občne zbore pridite vsi, ker se bodo na njih volili odposlanci na glavni družbeni občni zbor!

Naši shodi in sestanki.

(Brežice.) Dne 27. junija se je vršilo tukaj protestno zborovanje proti carini na vino, sadje, živino itd. Vkljub temu, da se ni razglasil shod po drugih krajih, se je zbralo okoli 200 zastopnikov iz vsega političnega okraja brežiškega in iz bližnje Kranjske. Vzlic temu, da niso vsled regentovega obiska Slovenije došli napovedani govorniki, nam je tovariš Urek v dveurnem govoru razložil naš gospodarski in politični položaj. Navzočni so ogorčeno protestirali proti nezaslišani krivici, ki so nam jo prinesli v podobi carine iz Beograda ministri dr. Korošec, dr. Janković in Roškar. Sklenila in podpisala se je resolucija, mereča na popolno odpravo omenjene carine. — „Slovenski gospodar“ je zažugal svojim ljudem, da ne smejo proti temu protestirati, ker so prej omenjeno naredili veliki prijatelji kmeta Korošec, Janković, Roškar; raje naj — tako svetuje vinogradnikom v isti številki — povežejo culice in se izselijo. Ubogo ljudstvo!

Dopisi.

(Vače.) S pokojno Avstrijo smo pokopali tudi politiko njenih voditeljev, ki so umeli razdvojiti kmete in jih nahujskati enega proti drugemu, da so nas laže vladali po svoji volji v škodo nas vseh. Vojska je prinesla spoznanje, ki obstoji v tem, da sedaj vemo, kje je tista moč, ki vzdržuje naš stan. Ta moč smo mi in naša volja ter naš pogum in naša poštenost, brez katere se red uničuje in država podira. Božji mlini meljejo počasi, a gotovo; njim ne uide nobeno zrno, niti noben plevel. To vidimo pri nas s svojimi lastnimi očmi. Naša bodočnost je v nas samih, v naših rokah, v naši svobodni volji, ki smo jo prejeli od Stvarnika. Kdor nam hoče to vzeti, dela proti božji volji in zadene ga pravična kazen preje ali pozneje. Nasilstvo, ki smo ga morali prenašati v našem političnem življenju, je bilo nekaj takega, kar skoro ni mogoče opisati in kar človek lahko samo doživi. To je bilo oskrunjenje stvarstva, ki je delo božjih rok. Mi ne poznamo ne liberalnih, ne klerikalnih kmetov, mi hočemo biti pošteni, verni, samostojni kmetje in taki tudi ostati v korist sebi in svojemu narodu. Ne na ukaz drugih, ampak po svoji najboljši vesti hočemo v prijateljstvu z drugimi stanovi zgraditi dom vsem pošteno mislečim sodržavljanom. To spoznanje, ki smo ga deležni vsi, je rodilo misel po osamosvojitvi kmetijskega stanu, ki je moral doslej plesati tako, kakor so mu drugih godci godli. Temu naj bo konec. Prost naj bo kmetijski rod, na svoji zemlji svoj gospod! Pot k pravi osamosvojitvi je še dolga; še se razne stranke trgajo za našo kožo, za delo naših žuljev. Konec temu moremo storiti le sami s pomočjo svojih sotrpinov, ki so si ustanovili svojo lastno „Samostojno kmetijsko stranko“, ki stoji neomajno na verskem načelu in ki hoče biti res kmetijska in ne privesek kake druge stranke. V slogi je moč! Samo v našo korist bo, če se tega gesla verno držimo in če se pridružimo svojim tovarišem, da bo naša armada čim večja, da bo tudi ob prvih volitvah zmaga lepša. Ne spimo! Ustanovimo si krajevni odbor „Samostojne kmetijske stranke“, kakor so to storili kmetje po drugih občinah, da se ne bomo kesali, kadar bo prepozno!

Pokrajinske vesti.

(Regentova zahvala.) Predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Brejc je prejel iz Beograda nastopno brzojavko z dne 30. junija zjutraj: Njegova Visokost regent je dospel pravkar popolnoma čil v svojo prestolico, vzradoščen nad sprejemom v beli Ljubljani in po vseh krajih mile mu Slovenije, po kateri mu je sreča naklonila pot pri tem njegovem prvem pohodu. Njegovo kraljevsko Visočanstvo mi je blagovolilo naročiti, da se Vam v njegovem imenu zahvalim za sijajni sprejem v glavnem mestu Slovenije, ki bo ostal nepozabljen v njegovem spominu. Predsednik ministrskega sveta dr. Milenko Vesnić.

(Zahvala naši stranki.) Odsek za narodne noše pri prestolonaslednikovem sprejemu je poslal našemu tajništvu dopis, s katerim izreka vsem pristašem in pristašinjam, ki so sodelovali pri sprejemu bodisi kot vozniki ali jezdeci, bodisi kot udeležnice v narodnih nošah itd., zahvalo. V tej zahvali je rečeno med drugim: „Častno ste rešili svojo nalogo“.

(Pokrajinske vlade ne smejo več kovati naredb.) Dosedaj je sipal vsak posamezni pover-

jenik kar na svojo roko nove naredbe, s čimer se je bila javnost že vsa zmešala. Sedaj je ministrski svet sklenil, da ne sme nobena pokrajinska vlada izdajati zakonov in naredb brez poprejšnjega dovoljenja ministrstva.

(Občinske volitve) se bodo vršile najbrže koncem meseca septembra, volitve v parlament pa meseca novembra ali decembra. Ako pa bo šlo narodno predstavništvo, kakor se čuje, za dva meseca na počitnice, se bo seveda vse zopet zavleklo.

(Razglednice, predstavljajoče sprejem regenta v Ljubljani,) se dobe po dve kroni pri „Društvu jugoslovanskih novinarjev" v Ljubljani.

(Dr. Šušteršič med zarotniki.) Bivši deželni glavar Kranjske dr. Šušteršič je v Švici delaven član zarote, ki hoče spraviti Habsburžane zopet na prestol. Mož ima pri nas še vedno dosti skritih privržencev med SLS.

(Zakaj je treba moliti in agitirati za klerikalne časopise?) Pred kratkim so ukazali naši škofje vsestransko agitacijo za takozvano katoliško časopisje. Vpreči se je morala vsa duhovščina v službo prižnice, spovednice i. dr. Sedaj smo zvedeli vzrok. „Slovenskemu gospodarju" je padlo število naročnikov od 30.000 na 17.000, „Straža" pa ima sploh le borih 3000 naročnikov. Nismo neskromni, ako trdimo, da so skoraj vsi ti „Gospodarjevi" odpadli naročniki v taboru naše SKS. in med naročniki „Kmetijskega lista". To je hudo, a — ne za nas.

(Poglejte voditelje „Kmetske zveze"!) Razbojniki, banditi, pretepači, brezverci! Tako kriče nad nami že čez leto dni klerikalni listi „Slovenski gospodar", „Domoljub" in drugi. Mi smo to vse lepo in mirno prenašali, zavedajoč se, da poje čuk vedno le od sebe in da pride za vsako hudobijo dan plačila. Kako so vpili zaradi pretepov v Šmarju, kako slavili Žebota kot svetnika-mučenika in kako so naše ljudi zmerjali z le njim prirojeno eleganco. No, sedaj je pa sodišče preiskalo to stvar in spoznalo, da so zakrivili vse to početje klerikalci sami, t. j. Žebot, Kranjc in to variši. Sodišče jih je obsodilo na občutno kazen. Žebot, tajnik KZ. na Štajerskem, ki vas kmete v „Zvezi" za nos vodi, je bil nadalje kaznovan, ker je hotel podkupiti uradnike mariborskega magistrata. Proti vsem trem poštenjakovičem okoli vodstva KZ. na Štajerskem, ter „Slovenskega gospodarja" in „Straže" Žebotu, Kranjcu in Golecu pa se bo vršilo v kratkem nad 30 sodnijskih obravnav, med temi 14 slučajev pred poroto. To je višek, dosežen ne samo v naši državi, temveč sploh v Evropi. Kadar bo svetovna razstava, tedaj bo ta mariborska gospoda dobila prvo darilo. Proti tem ljudem in njihovim časopisom je bil bivši ptujski „Štajerc" pravcati pritlikovec. In vi, pošteni kmetje, se pustite še vedno za nos voditi takim ljudem! Ali so vam res že izpili vso pamet? Kdo bo plačal velikanske stroške teh tožb? Gotovo „Kmetska zveza" iz sklada, za katerega beračijo celo po cerkvah. Vi, kmetje, si pritrgavate pri ustih, da jim morete dajati sredstva, s katerimi vas najprej ozmerjajo, potem pa še plačajo sodnijske stroške. Ubogo ljudstvo!

(Nova duhovniška bira.) Po novem finančnem zakonu bo moral vsak davčni obvezanec še posebej plačevati po dva dinarja na leto. Na ta način se bo zbralo blizu štiri milijone dinarjev, ki jih bo ministrstvo razdelilo med posamezne župnije sorazmerno po številu davčnih obvezancev. (Ali bo potem odpadla dosedanja bira v blagu?)

(Iz Dobrepolj) nam piše somišljenik, kako sta pred letom obe dosedanji stranki obetali, da bodo Auerspergovih gozdov deležni v prvi vrsti mali posestniki. S takimi obljubami so hoteli ljudstvo le uspavati, medtem pa so si klerikalni in liberalni špekulantje podali roko in hoteli natihem napraviti z gozdovi velikanske dobičke. Kupčija bi se jim bila najbrže posrečila, ako bi bili manj pohlepni in bi bili tudi pripustili socialiste nekoliko h koritu. Nadalje nam piše dopisnik o Jakličevem zadružništvu. Pred 20 leti je ubogi učitelj Jaklič prepričal ljudstvo, kako potrebni sta za kraj kmetijska zadruga in mlekarna. In ljudje so mu verjeli. Delalo se je res dobro v začetku, ali bolje dotlej dokler je Jaklič potreboval kmete za lestvico, po kateri je splezal kvišku, tja do Dunaja. Lani in letos pa porablja Jaklič naše kmetijske zadruge le kot trdko za razne špekulacije, za izvažanje krompirja, fižola itd. Zadružništvo in zdrava mlekarna pa nam posestnikom postaneta zopet življenska potreba, toda za vodstvo kmetijskega zadružništva ni danes več sposobna kaka druga stranka, kakor naša „Samostojna". Zato je potrebno, da se oklenejo vsi posestniki edine kmetijske stranke in da v njenem okrilju snujejo načrte za potrebno zadružništvo in za povzdigo poljedelstva in živinoreje.

(Iz Cerknice) nam poročajo, da je na praznik sv. Petra in Pavla kaplan Kanduč s prižnice hujskal zoper „Kmetijski list" ter oznanil, da bo po maši pobiral naročnino za „Domoljuba" in „Bogoljuba". Upajmo, da je dosegel kaj uspeha le pri boječih ženskah, ker notranjski kmetje so možje, ki mislijo z lastnimi možgani.

(Iz Brežic) nam pišejo, da je županstvo začelo pleniti kmetom na trg donešeno blago, posebno sadje. Za takega plenitelja je sodni sluga Sikošek (kdo ga je nastavil?), ki je nedavno zaplenil nekemu kmetu koš hrušk, ker jih ni hotel in mogel prodajati po 4 do 8 vinarjev komad. Le slučajno pristopivši naš Urek je dosegel, da so se hruške stehtale in se je napravil zapisnik. Sikošek je trdil, da hruške kmeta nič ne stanejo. Ko pa je s težavo izračunil, da bi kmet dobil za hruške, ako bi prodajal komad po 20 vinarjev, samo 48 kron, je izjavil, da bi za ta denar on niti ne nesel hrušk tako daleč. Pred vojno je res stal kilogram hrušk le 20 do 30 vinarjev, a za ta denar je dobil kmet liter petroleja, žepni robec, nogavico ali kaj drugega. To imej gospoda pri županstvu pred očmi!

(Grozna toča) je razbijala dne 26. junija v Slovenskih goricah tik Maribora, dalje v občinah Sv. Marjeti, Lajtersbergu, Spodnji Sv. Kungoti, Pesnici, delu Jarenine, Dobrenjah, Sv. Barbari, Sv. Lenartu in dr. Toča je prizadela veliko škodo sadju, vinogradom in prav tako žitu. Ponekod je žito tako zbito, da ni videti zrna. Vlada bo morala izdatno pripomoči z živili in s semeni. Naša stranka je vložila takoj prošnjo za pomoč. Opozarjamo vlado ponovno, da se gotovo pobriga za odpomoč. V teh krajih so po večini viničarji, ki imajo tudi svoj delež v pridelkih, katere jim je toča uničila. Beda bo grozna.

(Iz Središča ob Dravi) nam piše prijatelj, da so se v okrajni odbor sami izvolili trije kaplani, en župnik in več verižnikov, a le malo kmetov. Zato ni čudno, če so sklenili pobirati 300odstotne okrajne doklade, saj kaplani itak nič ne prispevajo, župnik in verižniki pa lahko plačujejo. Za kmetske težave pa se ne brigajo. Dopisnikovo sodbo o ministrih, ženski volilni pravici in o davkarijah bomo priobčili prihodnjič.

(V Kamniških planinah) se je ubil dr. Valter Josek.

(V Celju) je zažgal mestno hišo na Liscah dr. Cezar Bobisut, ki je duševno bolan in ki si domišljuje, da je predsednik avstrijske republike, a ga preganja bivši nemški cesar.

(Umrl je) v Švici g. Mihael Vošnjak, velezaslužni slovenski rodoljub, ustanovitelj našega posojilništva, mnogoletni deželni in državni poslanec Štajerske itd. Blag mu spomin!

(Umrl je) v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici kmet Ludvik Kresnik, ki se je mnogo udejstvoval v političnem življenju kot izredno nadarjen in sposoben mož. Ob ustanovitvi naše stranke se ji je takoj pridružil. Prejšnje zmote mu mirno odpustimo. Blag mu spomin!

(Naš urad pri plebiscitni komisiji na Koroškem) vodi dr. Bruno Staré, člana pa sta doktor Steinmetz-Sorodolski in inženjer Janko Mačkovšek.

(Toča v Rožu na Koroškem) je bila tri dni zapored, t. j. dne 25., 26. in 27. m. m., ter uničila skoraj vse poljske pridelke.

(Slovensko kmetijsko društvo v Gorici) se je preosnovalo v „Kmetijsko zadrugo", ker uživa kot zadruga različne ugodnosti.

Politične vesti.

(Koliko poslancev dobi Slovenija?). Novi volilni red za naš državni zbor določa za vso državo 56 volilnih okrožij s 414 poslanci. Slovenija dobi tri volilna okrožja z 38 poslanci.

(Komisije za določitev naših državnih mej) pridejo še ta mesec na meje.

(Igra z agrarno reformo.) Minister za agrarno reformo dr. Krizman je razpustil agrarne odbore v Bački in Baranji.

(Vojna sodišča so razpuščena) po vsej naši državi.

(120 milijonov kron posojila) si je najelo mesto Gradec.

(Češkoslovaška republika odlikovala naše ministre.) Za časa regentovega potovanja po Sloveniji so se vršile v Pragi velike Sokolske slavnosti, katerih so se udeležili tudi nekateri naši ministri. Predsednik češkoslovaške republike je pri tej priliki odlikoval naša ministra Pribičevića in Ninčića z vojnim križem, ki je najvišje odlikovanje v češkoslovaški republiki. To odlikovanje je znak posebne ljubezni češkoslovaške države do Jugoslovanov.

(Mala Madžarska.) Do razpada avstro-ogrske monarhije je štela Madžarska 24 milijonov prebivalcev, med katerimi pa je bilo pravih Madžarov kvečjemu šest milijonov. Današnja Madžarska šteje samo osem milijonov prebivalcev, ker je izgubila tri milijone Slovakov, tri milijone Jugoslovanov, dva in pol milijona Rumunov itd.

(Koliko velja Italijane zasedeno ozemlje?) Od premirja je izdala Italija za zasedeno ozemlje deset milijard lir. Samo admiral Millo ima mesečno šest milijonov za plačo in za razne podkupnine. Trezni italijanski poslanci zahtevajo, naj se čim prej doseže sporazumljenje z Jugoslavijo. Za našo stvar pa je zavlačevanje le dobro, ker zori na ta način Italija čim dalje bolj za — bankerot.

(Vsega smo Jugoslovani krivi!) Italijani so bili grdo tepeni v Albaniji. Njihovo časopisje dolži sedaj Jugoslovane, da so pomagali Albancem. Po laških mestih divjajo upori — zopet so krivi Jugoslovani. Italijanski strah ima velike oči, kar je za nas dobro.

(Italiji je albansko grozdje prekislo.) Italija se odreče Albaniji ter jo popolnoma izprazni. Albanijo prizna neodvisno državo, ki bo smela imeti lastno armado.

(Dunajski krščanski socialisti) so nastopili z vso silo proti že dovoljenim češkim šolam na Dunaju. Takšna je povsod ljubezen teh ljudi do bližnjega!

(Avstrijska armada) ne sme šteti več kot 30.000 mož. Vsi drugi vojaki se morajo odpustiti tekom treh mesecev.

(Nemčija ima 265 milijard dolga,) kakor je povedal finančni minister dr. Wirth.

(Belgija proti ženski volilni pravici.) Belgijsko ženstvo je vse drugače politično zrelo kot ženstvo Jugoslavije, vendar je zbornica zavrgla predlog, naj bi se dala tudi ženskam volilna pravica.

(Antanta proti boljševikom?) Poljska vlada je naprosila antanto za pomoč proti boljševiški Rusiji, ker je Poljska sama utrujena ter brez vojnega materiala in zalog. Francija je že poklicala osem letnikov pod orožje, kar se tolmači tako, da jih hoče poslati proti Rusiji.

(Rumunsko-ruska vojska?) Rumunija je proglasila splošno mobilizacijo, da se zoperstavi prodirajočim ruskim boljševikom.

(Za mesto predsednika Združenih ameriških držav) se bo potegovalo pri prihodnji volitvi baje 14 kandidatov.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Ne kupujte tujih valut!) Ker se bo moralo za naše izvozno blago v bodoče plačevati v inozemstvu z našim denarjem, bo tuj denar še vedno padal. Nihče naj torej ne špekulira s tujim denarjem, tisti pa, ki ga še kaj ima, naj ga hitro zamenja, da ne bo imel še večje izgube.

(Kompenzacijske kupčije zavrnjene.) Finančni minister je odredil, da se zavrnejo vse prošnje zasebnih strank za izmenjevalno kupčijo z inozemstvom.

(Dobiček pri izvoznem blagu) je obljubila „Osrednja zadruga za zalaganje in izvoz" dati poljedelcem, ki so trpeli škodo v vojski. Ostalo pa bo najbrže samo pri obljubi.

(Izvažanje blaga v obmejni pas,) t. j. v kraje, ki leže 15 km tostran demarkacijske črte, je dovoljeno le na podlagi odpremnih izkaznic, ki jih izdajajo pristojna okrajna glavarstva na podsta-

vi potrdil županstev, da je izvažano blago v dotičnih krajih potrebno.

(Podružnic Avstro-ogrske banke) ni več pri nas, ker je vse te podružnice prevzela jugoslovanska „Narodna banka" v svojo upravo.

(Odkod je prišel naenkrat sladkor?) Dalje časa ni imel noben trgovec sladkorja. Ko pa so padle sedaj cene sladkorju od 84 na 60 kron, se je v oknih vseh trgovin mahoma pojavil sladkor. Cene sladkorju pa bodo gotovo še zelo padle, zato si ne nabavljajte prevelikih zalog.

(Tako naj se napravi tudi pri nas!) Policijsko ravnateljstvo v Sarajevu je zaukazalo, da morajo imeti trgovci v izložbah poleg starih cen tudi nove, ki morajo biti za 35 odstotkov nižje.

(Izvozna carina za suho meso) se znatno zniža.

(Znižane carine.) Carina na izvoz fižola se je znižala od 100 na 20 dinarjev za 100 kg, carina na mast od 10 dinarjev na 3 dinarje za kilogram, carina za soljeno slanino in šunko od 5 dinarjev na 3 dinarje za kilogram.

(Dinar je prekosil liro.) Na borzi v Beogradu se je dne 1. t. m. dobilo 100 lir za 95 dinarjev.

(Tri nove tovarne v Brodu) začno še letos graditi, in sicer za eternit, za ogledala in brušeno steklo in za led.

(Beogradska borza) začne trgovati tudi z raznim domačim blagom, v prvi vrsti z živili.

(Enotno blago za obleko in perilo) nameravajo vpeljati na Češkem, vsled česar bi bilo blago cenejše in bi se ga mnogo več izdelalo. Moški se bodo že vdali, toda ženske?

(Pšenica v Indiji) je letos izredno bogato obrodila. Pridelalo se je je nad 10 milijonov meterskih stotov, t. j. za 35 odstotkov več kot lani.

Raznoterosti.

(Papeža je zadela kap.) čigar posledica je lahka ohromelost desne roke in desne noge.

(Kakšne sadove rodi pijančevanje?) V ljubljanski prisilni delavnici je bilo od 1913. do 1918. leta zaprtih 225 prisiljencev, od katerih je bilo 80 odstotkov takih, ki jih je privedlo pijančevanje v to hišo pokore. V blaznico na Studencu pod Ljubljano je bilo v isti dobi sprejetih 91 pijancev, in sicer 80 moških in 11 žensk. Varujmo se tedaj pijančevanja!

(Grozen, a resničen roman.) Pred nedavnim časom je prodal neki kmet na sejmu v Sarajevu par volov za 30.000 kron. Ko se je nato s hčerko vračal domov, je opazil, da se plazita za njima v gošči dva vojaško oblečena moža. Oče je dal hčerki brž denar in ji ukazal, naj z njim zbeži. Kmalu sta roparja dohitela očeta in ga ubila. Hčerka je begala po gozdu, kjer jo je prehitela tema tako, da ni mogla prispeti do orožnikov. Ko je v neki samotni koči zagledala luč, je šla tja prosit prenočišča. V koči jo je sprejela neka ženska in ji dovolila, da sme spat pri njeni hčeri v sosednji sobi. Pozno ponoči se je vrnil domov mož te žene. Bil je eden obeh roparjev. Žena ga je hitro vprašala, če je dobil denar, nakar ji je mož pripovedoval, da je kmeta sicer umoril, da pa denarja pri njemu ni dobil, ker je ž njim pobegnila hči. Žena mu je bržpovedala, da spi ravno ta deklica v sosednji sobi. Razbojnik je odvrnil, naj le spi, ker mu uiti itak ne more. Ves pogovor je slišala skozi leseno steno prestrašena deklica. Ko je razbojniška družina zaspala, je skočila deklica skozi okno in tekla po orožnike. Zgodaj zjutraj je razbojnik vstal, se splazil v sosednjo sobo in zamahnil z nožem po navidezni žrtvi, toda zadel in ubil je lastno hčer. Medtem pa so že prišli tudi orožniki ter drznega roparja uklenili in odgnali v Sarajevo, kjer gotovo ne uide zasluženi kazni.

Obrtnik.

Tovarišem obrtnikom.

Zopet imate pred seboj novo politično in stanovsko glasilo, list, ki naj Vam pomaga do zboljšanja Vaših stanovskih in življenskih razmer, katere so postale posebno po državnem preobratu neznosne.

Čeprav se je že mnogo pisalo in še več obljubljalo v različnih, od starih političnih strank plačanih in vzdrževanih listih, kakšno bodi stališče obrtnikov v naši mladi državi, vendar sta danes obrt in obrtnik tako zapuščena, kot še nikdar, da, še celo bolj kot v rajnki Avstriji.

Zakaj, to je umevno, ker so imele stare politične stranke za seboj pač preveč stanov, katerim so obljubljale boljšo bodočnost. Obrtnika so vabile in klicale na pomoč ob volitvah vse mogoče stranke tako, da jim je res nasedel in raztresal svojo moč po vseh strankah, med katerimi je obljubovala ena več kot druga.

Nihče pa se ni brigal za obrtnika po volitvah, tem manj še za njegov obstanek ali napredek. Nasprotno, pisalo in govorilo se je o obrtniku kakor o navijalcu cen, ne da bi se pojasnilo zbeganemu občinstvu resnično narasle cene vsem potrebščinam in ne da bi se povedalo, s kakšnimi težkočami se mora boriti dandanes obrtnik, če hoče izvrševati pošteno svoj poklic, svojo obrt, svoje delo, da more skromno preživljati sebe in svojo družino.

Pomanjkanje sirovin, orodja in sploh obrtnih potrebščin je v trgovini dvigalo cene dan na dan, tako da si je mogel obrtnik, ko je izdelal naročeno delo, s prisluženim denarjem komaj omisliti novo blago in nove sirovine, za trud, ki ga je imel z delom, pa se mu je nato še očitalo, da je navijalec cen. Če pa je imel eden ali drug obrtnik tu pa tam srečo, da je izvohal, kje se dobi kaka malenkost blaga več kot navadno, tedaj so ga pa že smatrali za verižnika. Kje so bili tedaj krščanski in napredni poslanci in ministri, kje njih dela in obljube?

Obrtnik je ostal v najtežjih časih sam in zato je bil že skrajni čas, da je uvidel potrebo lastne organizacije, s pomočjo katere si bo sam poiskal boljše zastopstvo na samostojni gospodarski podlagi in združen s prav tako tlačenim in izkoriščanim kmetom. Obrtnik se bo boril odslej za svojo dobrobit v skupni SKS., v kateri bosta združeno zastopana obrtnik in kmet.

Zato kličemo: Tovariši Slovenije, na plan in na skupno delo do končne zmage!

Obrtna organizacija za Slovenijo.

Obrtne organizacije na Štajerskem.

V 25. št. „Kmetijskega lista" piše neki tovariš, da so štajerski liberalci baje obljubili obrtnikom nekak mandat. Kdor išče rešitve v liberalni stranki, ta je ne bo našel. Mi obrtniki na Štajerskem se za liberalce ne menimo. Veliko nas je v „Samostojni kmetijski stranki", drugi pa še morajo priti. „Samostojno kmetijsko stranko" prosimo, da začne takoj s podrobnim delom za svojo obrtno organizacijo tudi na Štajerskem. Le kmetje in obrtniki, ki imamo enake težnje, moremo složno skupaj korakati, drugi stanovi pa naj zase skrbe, kakor hočejo, ako se ne pridružijo SKS., ki mora postati po vseh božjih in človeških postavah najmočnejša politična organizacija v Sloveniji.

Štajerski obrtnik.

Obrtniške vesti.

(Zborovanje načelnikov obrtnih zadrug v Sloveniji,) ki je bilo dne 27. junija na ljubljanski državni obrtni šoli, je bilo razmeroma dobro obiskano. Ker se je načelnik „Deželne zveze obrtnih zadrug", E. Franchetti, udeležil v deputaciji sprejema našega vladarja, je vodil zborovanje zadružni načelnik Urbančič. Poudarjala se je potreba, da se ustanove pokrajinske zveze in kolikor mogoče dosti strokovnih zadrug. Točka glede mojstrskih bolniških blagajn je prišla na glasovanje, vendar se predlog po utemeljevanju zadružnega podnačelnika F. Ogriča ni sprejel, ker obstoji edina pravilna rešitev te nujne potrebe v tem, da se država že enkrat resno poprime ustanovitve **splošne** državne bolniške blagajne in starostnega zavarovanja za vse stanove in državljane v Jugoslaviji, in sicer s sodelovanjem in po zaslišanju vseh upravičenih in za to potrebnih zastopnikov. Sprejel pa se je predlog, mereč na predpriprave za ustanovitev splošne državne bolniške blagajne in starostnega zavarovanja po državnih oblastvih. Pri prečitanju resolucije, oziroma protesta, glede obrtne šole v Ljubljani in glede za obrtno šolstvo prepotrebnih prostorov, ki naj bi se porabili za tehnično fakulteto, se je razvila živahna razprava proti omenjeni nameri; nato je bila soglasno sprejeta predlagana resolucija. Vsekakor pa morajo biti o takih vprašanjih, ki so za razvoj obrti važni, obveščeni tudi zastopniki splošne in male, a obširne obrti! Ob koncu razmotrivanja vsake prej omenjene točke se je tudi izkazalo, da ima obrtni stan vse premajhno zastopstvo, posebno v državnem zboru. Vsi navzočni so uvideli potrebo močne obrtne organizacije, ki naj služi v dosego obrtniških ciljev. Taka organizacija se je jela posebno na Dolenjskem že lepo razvijati. Le po tej začrtani poti je mogoča rešitev, ki vodi k izboljšanju in napredku obrtništva. Pred zaključkom zborovanja je bila sprejeta še po Maloviču, načelniku mizarske zadruge v Novem mestu, predlagana resolucija glede vajenških tečajev.

(Izlet obrtnikov na Koroško) se vrši v nedeljo dne 18. julija, ako ne bo kakih zaprek. Vse podrobnosti, tičoče se vlakov in drugega potrebnega, bodo objavljene v dnevnikih in v prihodnji številki „Kmetijskega lista".

Iščem pridno in pošteno
služkinjo,
vajeno poljedelstva.
Miha Noč, Sv. Katarina št. 7, p. Medvode.

Vpoštevajte oglase (inserate) v „Kmetijskem listu"!

Izdelujem:
lemeže, branine zobe, krampe, kopače itd.;
popravljam:
poljedelske stroje in orodje — vse po najnižjih cenah.
Rudolf Ravnikar.
Fužina Njivice 14, p. Radeče pri Zid. mostu.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani
Marijin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti
obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi
Prometa v prvih treh mesecih nad 10,000.000 kron.
4 %
brez odbitka rentnega davka.
Ustanovljen septembra 1919.
Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 2.
Podružnice: v Splitu, Trstu, Sarajevu, Celovcu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; ekspozitura v Ptuju.
Delniška glavnica z rezervnimi zakladi okrog 50,000.000 kron. — Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana.
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.
Telefon št. 261.
Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Urednik: dipl. agr. A. Jamnik.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.